

попередніх поколінь та вироблення нових підходів до подальшого розвитку національної освіти на ґрунті культурної та педагогічної спадщини, в тому числі й родинновиховної.

Література:

1. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995. – 237 с.
2. Лановик М., Лановик З. Українська народна словесність. Посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. – Львів: Літопис, 2000. – 614 с.
3. Родинна педагогіка: Навчально-метод. Посібник А.А. Марушкевич, В.Г. Постовий, Т.Ф. Алексєєнко та ін. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002.–216 с.
4. Скульський Р.П., Стельмахович М.Г. Методика викладання народознавства в школі. – Івано-Франківськ, 1995. – 154 с.
5. Сучасна українська літературна мова: Зб. вправ: Навчальний посібник / М.Я.Плющ, О.І.Леута, Н.П.Гальона. – К.: Вища школа, 1995. – 284 с.
6. Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. С.П.Павлюка, Г.Й.Горинь, Р.Ф.Киричіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 608 с.

УДК 371. 132

Н.М. Черноусова

РОЛЬ ПЕДАГОГА У РОБОТІ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ-ІНТЕРНАТУ

Анотація. В статті розглядається роль педагога у роботі учнівського самоврядування спеціальної школи-інтернату.

Аннотация. В статье рассматривается роль педагога в работе ученического самоуправления специальной школы-интерната.

Annotation. The role of teacher in the pupil self- government's system of the special school is examined in the article.

Истинна школа – це багатогранне духовне життя дитячого колективу, в якому вихователь і вихованець об'єднані безліччю інтересів і захоплень.

В.О. Сухомлинський [7]

Важливим принципом у діяльності дитячого об'єднання є всебічний розвиток ініціативи учнів. Цей принцип докладно обґрунтувала Н.К. Крупська [4]. Вона засудила дріб'язкову опіку над учнями, вбачаючи головне завдання педагогів в тому, щоб розвивати ініціативу і самодіяльність дітей. Н.К. Крупська писала, що, захоплюючись зовнішністю, педагоги не завжди підтримують ініціативу дітей в тій мірі, в якій треба. Керівництво необхідне, але не дріб'язкове, щоб не було активності тільки з боку педагога.

А.С. Макаренко [6] дотримувався думки, що переконання, ніби діти – тільки об'єкт виховання, є головним педагогічним недоліком. Діти – це живе життя, тому треба ставитись до них як до товаришів і громадян, треба бачити і поважати їх права і обов'язки, право на радість і обов'язок відповідальності.

У книзі Б.С. Кобзаря „Педагогічні проблеми розвитку шкіл-інтернатів і шкіл подовженого дня” [2] автор висуває дві умови забезпечення успіху виховної роботи в організації життя дитячого колективу.

Перша умова полягає в тому, що ні мета, ні вид діяльності не повинні нав'язуватись дітям „зверху” – їх треба зробити близькими дитячому колективу, а зміст усієї запланованої справи – захоплюючим для них. Тільки при цій умові участь у діяльності сприяє народженню позитивних переживань і виробленню позитивного досвіду.

Друга умова – це такий спосіб організації дітей до виконання справи, коли вони самостійно відповідають за її успішне здійснення. Дітям можна доручати самим спланувати задуману справу, розподілити доручення, закріпити відповідальних, перевірити результати своєї діяльності. Саме під час виконання такої колективної роботи збільшується почуття їх взаємної відповідальності перед громадою, у відносинах з товаришами.

Дуже важливим у діяльності дитячого шкільного об'єднання є складання плану роботи на рік, на чверть. Правильно скласти план – значить уміло передбачити посильні для дітей корисні і цікаві справи. Від майстерності педагога залежить підбір заходів, які відповідають уподобанням дитячої громади, і є актуальними на сьогоднішній день, тому потрібна тісна взаємодія педагога і учнівського активу в творчому процесі планування. Посильна участь у складанні плану розвиває фантазію, спонукає юних громадян дитячого об'єднання „Шкільна країна” до прояву ініціативи та активного виконання запланованих заходів і виховує відповідальність за їх якість.

Наводимо можливий варіант такого плану.

План роботи дитячого об'єднання „Шкільна країна” на III чверть 2007-2008 н.р.

Місячник народознавства „І чужому навчайтесь, і свого не цурайтесь”				
14. 01. Рейд „Охайний учень” Загальношкіл ьна лінійка „Підведення підсумків навчання та поведінки жителів „Шкільної” країни за 1 семестр 2007-2008 н.р.”	15. 01. П'ятихвилинк а класного старостату 6-9 кл. 3-5 кл. Підготовка до участі у конкурсі малюнків „Спорт – це сила і краса”	16. 01. Засідання центру по роботі з молодшими школярами „Підготовка до свята у молодших школярів „Дякуємо тобі, Букваріку”	17. 01. Екскурсія до дитячої бібліотеки. Зустріч з інженером- екологом підприємства „Водоканал” Бесіда „Цілющі якості води на Водохреща” (7-9 кл.) Підведення підсумків конкурсу „Намалюю	18. 01. Засідання штабу” Обеліск” Трудовий десант „Господарі рідної школи” Санітарна година Випуск „Блискавки”

			зимоньку-чарівницю” Нагородження переможців	
21. 01. Рейд „Чисті руки – здоровий шлунок” Засідання центру спорту Випуск „Блискавки”	22. 01. Засідання центру культури і відпочинку Побудова сценарію вечора для старшокласників „Лиш для любові варто жити”	23. 01. Засідання штабу „Милосердя”	24. 01. Засідання центру дисципліни і порядку Рейд „Бережливі господарі школи”	25. 01. Свято „Дякуємо тобі, Букварику” (1-5 кл.) Трудовий десант „Хату руки тримають” Генеральне прибирання класів Випуск „Блискавки”
28. 01. Рейд „Видно пана по халявах” Загальношкільна лінійка „Збереження шкільного приладдя, майна, взуття та одягу учнями школи”	29. 01. П’ятихвилинк а класного старостату 6-9 кл. 3-5 кл.	30. 01. Засідання центру преси та інформації	31. 01. Рейд „Зеленого патруля” <i>„Участь у конкурсі по озелененню школи ”</i>	1. 02. Трудовий десант „Господарі рідної школи” Санітарна година Випуск „Блискавки”
Місячник етичного виховання „Що зовнішня, що внутрішня краса тобі одній дарована, людино!”				
4. 02. Рейд „Чистий комірець” Випуск „Блискавки” Загальношкільна лінійка „Якщо ти хочеш бути здоровим... Складові здоров’я”	5. 02. Засідання центру культури і відпочинку Виготовлення привітальної скриньки до Дня Святого Валентина	6. 02. Рейд „Ведення щоденників та зошитів учнями школи” Засідання центру навчання і творчості	7. 02. Виставка учнівських малюнків „Світ який – мереживо казкове” Виготовлення стіннівки до Дня Святого Валентина	8. 02. Трудовий десант „Хату руки тримають” Випуск „Блискавки”

11.02 ЗАГАЛЬНОШ КІЛЬНА Старт загальношкіл ьної гри „Валентинка ” Рейд „Порядок у власній шафі” Випуск „Блискавки” Засідання ради президента	12. 02. ГРА„ВАЛЕНТ ИНА” П’ятихвилинк а класного старостату 6-9 кл. 3-5 кл. Підготовка до свята: виготовлення валентинок, плакатів, подарунків	13. 02. День рожевих бантиків Засідання центру по роботі з молодшими школярами	14.02. Привітання від Афродіти Вечір для старшокласн иків „Лиш для любові варто жити” (7-9 кл.) Дискотека	15. 02. Засідання штабу „Обеліск” Трудовий десант „Хату руки тримають” Санітарна година Випуск „Блискавки”
18. 02. Рейд „Охайний учень” Загальношкіл ьна лінійка „Господарське око бачить глибоко” (про економне використання паперу)	19. 02. Засідання центру спорту	20. 02. Засідання штабу „Милосердя”	21. 02. Засідання центру дисципліни і порядку Рейд „Зеленого патруля” „Квітка на підвіконні”	22. 02. Трудовий десант „Господарі рідної школи” Санітарна година Випуск Блискавки
25. 02. Рейд „Порядок у шкільній їдальні” Випуск Блискавки Засідання ради президента	26. 02. П’ятихвилинк а класного старостату 6-9 кл. 3-5 кл.	27. 02. Засідання центру преси та інформації Випуск стіннівки „8 Березня – жіноче свято”	28. 02. Екскурсія до дитячої бібліотеки Літературний журнал „Життєвий шлях та творчість Л. Українки” (7-9кл.	29. 02. Трудовий десант „Хату руки тримають” Генеральне прибирання класів Випуск „Блискавки”
Місячник національного виховання				
3. 03. ТИЖДЕНЬ „ВІД Рейд „Чергування у	4. 03. ЛЮБОВІ ДО ЖІНКИ, Засідання центру культури і	5. 03. МАМИ, СЕСТРИЦІ Засідання центру дисципліни і	6.03. НАРОДЖУЄТ БСЯ ВСЕ Репетиція до свята „Жінка, ви чуєте,	7.03. ПРЕКРАСНЕ НА ЗЕМЛІ” Свято „Жінка, ви чуєте, люди!”

шкільній їдальні” Випуск Блискавки Загальношкільна лінійка „Як прийде жіноче свято, Треба мам усіх привітати”	відпочинку „Підготовка до виставки учнівських малюнків за творами Т.Г. Шевченка	порядку Рейд „Господарі школи”	люди!”	(1-9 кл.) Трудовий десант „В хаті як у віночку” Санітарна година Випуск „Блискавки”
10.03. ТИЖДЕНЬ Рейд „Видно пана по халявах” Випуск Блискавки Засідання ради президента	11.03. МУЗИКИ П’ятихвилинк а класного старостату 6-9 кл. 3-5 кл.	12.03. „ВЕСЕЛІ Засідання центру по роботі з молодшими школярами Рейд „Живи, книго!”	13 .03. НОТКИ” Рейд „Зеленого патруля” „Квітка на підвіконні” Екскурсія до дитячої бібліотеки. Бесіда „Чарівний світ музики” (7-9кл.)	14.03. Трудовий десант „Господарі рідної школи” Санітарна година Випуск Блискавки Дисотека Вртімі з часом
17.03. ТИЖДЕНЬ БЕЗПЕКИ „ЩОБ НЕ Рейд „Чисті руки – здоровий шлунок” Випуск „Блискавки” Загальношкільна лінійка „Умій сказати: Ні!”	18.03. ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ <i>ТЕРЗАЛО ПОТІМ КАЯТТЯ</i> – П’ятихвилинк а класного старостату 6-9 кл. 3-5 кл.	19.03. УЧНІВ ПОБЕРЕЖИ Рейд „Ведення щоденників та зошитів учнями школи” Засідання центру навчання і творчості	20.03. НАПЕРЕДОДНІ <i>СВОЄ</i> Засідання штабу „Милосердя”	21.03. ВЕСНЯНИХ КАНІКУЛ <i>ЖИТТЯ</i> ’ Трудовий десант „Чисті стіни – світлий клас ” Генеральне прибирання класів Випуск „Блискавки”

Безсумнівно, те, що діти приймають участь у складанні плану роботи, пробуджує в них відчуття господарів своєї організації, привчає самостійно розв’язувати більшість питань самоврядування, культурно-масової і громадської роботи.

Педагоги вміло і толерантно спрямовують творчу ініціативу дітей. Педагогічний колектив школи призначає з учителів і вихователів відповідальних за роботу центрів при Раді президента, бере участь у обговоренні планів роботи дитячого об'єднання, продумує деталі кожного заходу, дає вихованцям поради.

Л. О. Гребенькова [1] розглядає роль педагога в допомозі у підготовці конкретних дій, які наповнюють дитину радістю та упевненістю в своїх здібностях.

В.С. Ротенберг, С.М. Бондаренко [5] зазначають, що однією з умов становлення особистості є серйозне відношення її до себе як до людини з самого раннього віку, що тісно пов'язано з серйозним і доброзичливим відношенням до дитини з боку значимих для нього дорослих.

Б.С. Кобзар [3] переконаний, що тільки ті вчителі і вихователі зможуть формувати в дітей добрі риси та повернути їм віру в добро, які мають у них великий авторитет.

В.М. Оржеховська, Г.Г. Ковганич [8] головну умову розвитку учнівського самоврядування вбачають у наявності педагогів, які хочуть і вміють співпрацювати з учнівським активом та лідерами органів самоврядування. Саме від педагога залежить, чи зможе він довіряти учням, переконувати їх у серйозності даного доручення, пояснювати, що окрім них з цим дорученням ніхто не зможе справитись. Саме за цієї умови самоврядування стає потребою дитячого колективу.

Звичайно, успішному розвитку дитячого самоврядування сприяє зацікавленість у його дієвості адміністрації школи-інтернату, педагогічного колективу, більшості учнів.

Педагогічне керівництво роботою дитячої організації базується на принципах діалогу, глибокої поваги до кожного прояву дитячої ініціативи.

В.М. Оржеховська [8] виділяє такі основні завдання педагогів (як консультантів):

- передача учням організаторського досвіду;
- навчання їх організаторській майстерності;
- залучення учнів до самоуправлінської діяльності та надання їм консультативної допомоги.

Роль педагога в процесі розвитку учнівського самоврядування в Черкаській спеціальній загальноосвітній школі-інтернаті Черкаської обласної ради полягає у розвиненні в учнів громадських інтересів, піднесенні їх до соціально значущої потреби працювати і реалізуватись на користь суспільства.

Педагогічне керівництво учнівським самоврядуванням зумовлює розвиток у учнівської громади самостійності, формує навички планування, уміння організовуватись, здійснювати контроль, підбивати підсумки зробленого, заохочує учнів до роботи в органах учнівського самоврядування та піднімає їх власний рейтинг в очах однолітків.

Педагоги вивчають творчі нахили учнів, їх уподобання та можливості. Взаємодія педагогів з лідерами будується з урахуванням їх особливостей та уподобань. Оптимальною є настанова на суб'єкт-суб'єктну взаємодію.

Використання особистісно-орієнтованої технології учнівського самоврядування допомагає педагогам школи формувати різні види діяльності у системі учнівського самоврядування. Цей підхід зарекомендував себе як прогресивний та творчий.

Отже самоврядування в школі-інтернаті – не лише проблема дітей, а й важлива педагогічна проблема, сутністю якої є: послідовне створення за допомогою органів

учнівського самоврядування доброзичливого морального клімату взаємин; утвердження учнів у ролі організаторів, відповідальних за життя дитячого колективу; навчання дітей плануванню справ дитячої організації, обговоренню проведених заходів, підбиттю підсумків; створення простору для дитячої ініціативи, творчості, самодіяльності.

Діяльність педагогів щодо учнівського самоврядування можна виразити формулою: „Радь! Пропонуй! Захопи! Довіряй! Аналізуй! Дай вихід дитячій творчості! Але не „подавляй”, не „підміняй”.

Як висновок відзначаємо, що самоврядування у дитячому колективі – це процес співтворчості педагогів і дітей. При цьому педагог має бути неформальним лідером дитячого колективу, старшим товаришем і наставником, з якого діти хотіли б брати приклад за велінням серця.

Література:

1. Гребенькова Л. Довідник класного керівника. 1-4 класи. – Харків.: Веста: Видавництво „Ранок”, 2007. – С. 27
2. Кобзар Б. Педагогічні проблеми розвитку шкіл-інтернатів і шкіл подовженого дня// Видавництво „Радянська школа” – Київ – 1968. – С. 191-195.
3. Кобзар Б. „Як живеться сироті?” // Рідна школа. – 1995. – №7-8. – С. 73-74.
4. Крупська Н. Педагогічні твори в десяти томах, т. 5, „Радянська школа” – 1954. – С. 202
5. Ротенберг В., Бондаренко С. Книга для учителя Мозг Обучение Здоровье. Москва „Просвещение” – 1989. – С. 39.
6. Макаренко А. Методика організації виховного процесу; Проблеми виховання в радянській школі; т. 5, 1954.
7. Сухомлинський В. Серце віддаю дітям, видавництво „Радянська школа” – Київ – 1972. – С. 7.
8. Оржеховська В., Ковганич Г.Г. Учніське самоврядування: пошук ефективних моделей і технологій. // Навчальний посібник. Інститут проблем виховання Академії педагогічних наук України 2007. – С. 50-53.

УДК. 371. 132

Ю.П. Шевченко

ПСИХОЛОГІЧНІ ТИПИ КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА СПОСОБИ ЇХ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. У статті розглядаються різні психологічні типи курсантів та способи їх самореалізації на заняттях з іноземної мови.

Аннотация. В статье рассматриваются разные психологические типы курсантов и способы их самореализации на занятиях по иностранному языку.

Annotation. The article distinguishes different psychological types of the cadets and shows the ways of their self-realization at the English language classes.

XXI століття вимагає, щоб педагог, вчитель, вихователь був всебічно розвиненою особистістю, яка б могла на своїх заняттях створити умови для розкриття задатків і нахилів своїх вихованців, розвивала й підтримувала їх таланти та обдарування. Демократична держава не може існувати й розвиватися без нового,